

ÜLERIIGILISE PLANEERINGU "EESTI 2050" ALUSUURING

**"Rohe- ja sinivõrgustiku eesmärk ja toimimise
tagamine"**

Uuringu kava

SISUKORD

1. Uuringu eesmärk	3
2. Uuringu sisu ja metoodika	3
3. Ajakava	5
4. Uuringu tööühm	5

1. Uuringu eesmärk

Analüüsi eesmärk on uuendada senist rohevõrgustiku planeerimise metoodikat ja liita sellele sinivõrgustiku senisest detailsem käsitlus ning analüüsida rohevõrgustiku kavandamisega seotud rollide jaotust.

Uuringu käigus tuleb üleriigilise planeering koostamise skaalat arvestades värskendada rohevõrgustiku käsitlust: täpsustada võrgustiku eesmärki, kavandamise ja kasutusega seotud põhimõtteid, rollijaotust riigi ja omavalitsuste vahel ning toimimist nii maapiirkondades kui linnalistel aladel. Suunaks on sidusa võrgustiku integreerimine teiste maakasutusliikidega nii linnalises asularuumis (nt tänavad, pargid,) kui ka maalistes piirkondades (nt kõrge loodusväärtusega põllumajandusmaad, väärtuslikud maastikud). Läbi tuleb viia üldistatud hetkeolukorra analüüs (mh selgitada välja millised on probleemsed piirkonnad, millised on võrgustiku toimimist oluliselt mõjutavad valdkonnad). Rohe- ja sinivõrgustik tuleb seostada üleriigilise planeeringu mitmevaatelse ruumikäsitlusega – ruum kui elukeskkond, ruum kui vastastikuliste suhete süsteem, ruum kui maakasutusel põhinev ruum.

2. Uuringu sisu ja metoodika

Vastavalt lähteülesandele on uuringu **põhieesmärk selgitada välja millist rohe- ja sinivõrgustikku ning maakasutuse suunamist on Eestil vaja kliima- ja elurikkuse kriisi kontekstis, et aastaks 2050 täita parimal moel vajalikud eesmärgid kliimamuutuste pidurdamisel ja elurikkuse hoidmisel.** Uuringus keskendutakse peamiselt rohevõrgustikule ning sinivõrgustiku osas hõlmatakse põhjalikumalt eeskätt sinivõrgustiku seoseid maismaaelustikuga (nt nahkhiirte ja veelindude rände- ja toitumiskoridorid). Veekeskkonna seisundi alusandmestik ei ole hetkel Eestis piisav, et selle kohta sinivõrgustiku kontekstis paikapidavaid järeldusi teha. Küll aga saab uuringus esile tõsta, millised kitsaskohad sinivõrgustiku täpsemat analüüsimist takistavad ning nende leevendamiseks potentsiaalseid lahendusi pakkuda. Uuringusse ei hõlmata mereala, välja arvatud juhul kui see on vajalik rannaga seotud aspektide käsitlemiseks. Samuti ei formuleerita uurigu tulemusena kõiki osapooli rahuldavaid seisukohti ega koostata uusi võrgustiku ruumiandmeid, vaid esitatakse võimalikud tõenduspõhised lahenduste perspektiivid.

Uuringus vastatakse järgmistele küsimustele:

- 1) Millist eesmärki täidab rohe- ja sinivõrgustik tänasel päeval ja lähtuvalt üleriigilise planeeringu mitmevaatelisest ruumikäsitlusest?

- 2) Kuidas sisustada rohevõrgustiku elemente, millist rolli (funktsiooni, eesmärke) nad kannavad?
- 3) Milline on otstarbekas rohevõrgustiku alade jaotus (sh riikliku ja kohaliku tähtsusega alad) ja klassifikatsioon?
- 4) Milline roll on rohe- ja sinivõrgustiku kavandamisel, kaitsel ja kasutamisel riigil ja milline omavalitsusel?
- 5) Millised võiksid olla riikliku tähtsusega rohevõrgustiku elementide kasutustingimused?
- 6) Millised võiksid olla üleriigilise planeeringuga seatavad põhimõtted erinevatele rohevõrgustiku tüpoloogiatele, sh linnade rohestamiseks ja ruumi kooskasutuse mõtestamiseks? Kuidas arvestada põhimõtete seadmisel kasutuskoormusega?
- 7) Millised kitsaskohad takistavad sinivõrgustiku integreerimist võrgustikku ja ÜRPiga seatavate tüpoloogiliste põhimõtete rakendamist? Millised on võimalikud lahendused?

Analüüsi koostamisel põhinetakse varasematel meetodikatel ja Euroopa Liidu suunisdokumentidel. Uuringu koostamise täpsem kulg on järgmine:

1. Avakoosolekul (28.05.2024) palume osalejate peegeldust rohevõrgustiku vastutusala kohta (milline on riigi, milline KOVi roll); kuidas tajutakse rohevõrgustiku määratluse muutust ajas; kuidas on senine rohevõrgustik täitnud oma eesmärgi, kas see toimib.
2. Juuni I nädalal toimub meeskonnasisene koosolek, kus pannakse paika täpsem tööjaotus, kaardistatakse ekspertide esialgsed seisukohad jne.
3. Juuni alguses koondame üldplaneeringute rohevõrgustiku andmed (PLANK; ReM RUPO kiri omavalitsustele andmete kogumiseks, kusjuures lisaks ruumikujudele koondatakse ka kavandatud kasutustingimused ning ÜP koostamise seis).
4. Juuni alguses töökoosolek KAURI ja KliMiga (M.Linder ja M.Otsus) ja ReMi esindajaga, kus selgitatakse välja, millised siinse uuringuga seonduvad analüüsid/uuringud/inventuurid on töös, mida on juba analüüsitud (nt arendusalade kattumine rohevõrgustikuga jne).
5. Teaduskirjanduse analüüs (juuni-juuli 2024), käsitledes viimaseid lähtekohti rohe- ja sinivõrgustiku eesmärgistamisel.
6. Senise (kohtu)praktika ja kitsaskohtade analüüs:
 - 6.1. Kohtulahendite analüüs (august 2024);

- 6.2. Ruumianalüüs – maakonnaplaneeringud vs üldplaneeringud; rohevõrk vs lisandunud ehitised, taastuveneergetika;
- 6.3. Fookusgrupi intervjuud valdkonna eest vastutava ministeeriumi, kohalike omavalitsuste (nt Vormsi, Narva: Jelena Molodstova, Põlva: Tiia Zuppur, Tallinn: Meelis Uustal), Keskkonnaameti ja keskkonnaekspertidega, keskkonna- ja planeerimiskonsultantidega (september-november 2024). Ca 10 intervjuud. Augustis küsimuste kava, seejärel täpsemad kokkulepped.
7. Eesmärgist lähtuvalt kriteeriumite väljatöötamine rohevõrgustiku alade jaotuse ja klassifikatsiooni osas (sh kaaluda kvantitatiivsete kriteeriumite määramise otstarbekust ja pakkuda välja sellekohaseid näiteid) ning valdkonnaga seotud mõistete täpsustamine (november 2024).
8. Väljund: analüüsi tekstiline aruanne.

3. Ajakava

Nr	Tegevus	Ajavahemik
1	Uuringukava koostamine ja kinnitamine	Mai 2024
2	Uuringu koostamine	Mai-oktoober 2024
3	Vahearuanne tellijale	Oktoober
4	Uuringu koostamine	Oktoober-november 2024
5	Uuringute päev	November 2024
6	Uuringu esitamine tellijale ülevaatuseks	Detsember 2024
7	Uuringu lõplik vormistamine	Detsember 2024

4. Uuringu tööühm

Töögrupi juht: Anni Kurisman, Hendrikson DGE

Eluslooduse valdkonna ekspert: Lauri Klein, OÜ Tirts&Tigu

Maastikuökoloog: Kalev Sepp, Eesti Maaülikool

Maastikuarhitekt: Karin Bachmann, Kino Maastikuarhitektid OÜ

Heiki Kalberg, AB Artes Terrae OÜ

Kristiina Hellström, FIE Kristiina Hellström

Ruumise keskkonna planeerija: Pille Metspalu, Hendrikson DGE

Sotsiaalsete ja/või kultuuriliste mõjude hindaja: Veronica Luidalepp, Hendrikson DGE

Õigusekspert: Sandra Kaas, advokaadibüroo RASK OÜ

Geoinformaatik: Jaanus Padrik, Hendrikson DGE